

Duch Święty a posłannictwo chrześcijanina

Papież Benedykt XVI poucza, że w każdym chrześcijaninie zamieszkuje Duch Święty,¹ ten sam, który jest obecny i działa w całym Kościele. To dzięki Duchowi Świętemu człowiek staje się, podobnie jak cały Kościół, świątynią Bożą, Bożą budowlą.² Każdy człowiek przez chrzest również bierze udział w posłannictwie Chrystusa: prorockim, kapłańskim i królewskim. Dokonuje się to przez świadectwo życia i słowa, poprzez przezwyciężanie grzechu oraz żyjąc sakramentami Kościoła i uświęcając rzeczywistość ziemską.³ Należy na nowo odkryć moc Ducha Świętego, który działa i dziś, szczególnie zaś w Kościele, jak i pojedynczym chrześcijaninie.

Apostołowie Paweł i Piotr przekonują, że dar Ducha udzielany jest każdemu z osobna: „Czyż nie wiecie, że Duch Boży mieszka w was?” (1Kor 3,16) i „weźmiecie w darze Ducha Świętego” (Dz 2,38). Jan Paweł II wskazuje, że w wyniku tego zamieszkania chrześcijanie stają się świątynią Boga, ponieważ Duch Boży mieszka w nich. Dokonuje się zatem uświęcenie człowieka, gdyż sam Bóg jest

Święty. Daje się zauważyć, że to z kolei podnosi godność i wartość osoby ludzkiej. „Tak oto poprzez obecność Ducha Świętego chrześcijanin wchodzi w szczególną relację z Bogiem, która rozszerza się na wszystkie relacje międzyosobowe w sferze rodzinnej i społecznej”.⁴

Jan Paweł II w Liście apostolskim *Tertio millennio adveniente* wzywa, aby poprzez znaki nadziei z dziedziny życia społecznego i z życia Kościoła, chrześcijanie słuchali Ducha Świętego, który przez nie mówi (por. TMA 46). Dzięki temu będą mogli zanieść Ewangelię współczesnemu światu.⁵ Franciszek wskazuje, że „Duch Święty pozwala nam zobaczyć perspektywę i popycha nas na egzystencjalne krańce, aby głosić życie Jezusa Chrystusa”.⁶ Zatem można stwierdzić, że w świetle Ducha Świętego dokonuje się w Kościele „głoszenie prawdy objawionej i dzieło pogłębiania wiary na wszystkich «poziomach» Ciała Chrystusa: na poziomie Apostołów, ich następców w urzędzie nauczycielskim, na płaszczyźnie powszechnego «zamyśłu wiary»

¹ „Przez chrzest, który rodzi nas do nowego życia, zamieszkuje w nas Duch Święty i rozpala nasz umysł i nasze serca...” – Benedykt XVI, Watykan, 18 października 2012 r.

² Por. J. Homerski, *Duch Święty w listach Pawłowych*, w: *Duch, który jednoczy*, red. M. Marczewski, Lublin 1998, s. 71.

³ Por. H. Seweryniak, *Eklezjologia katolicka*, w: *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich*, red. M. Rusecki, Lublin 1999, s. 336-337.

⁴ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela*, Watykan 1992, s. 342.

⁵ Por. S. Hareźga, *Uświęcająca moc Ducha Świętego wewnątrz wspólnoty Kościoła*, w: *Duch Święty i Jego obecność w Kościele. Program duszpasterski na rok 1997/98*, Katowice 1997, s. 45.

⁶ Franciszek, Rzym, 19 maja 2013 r.

ludzi wierzących, w tym katechetów, teologów i innych myślicieli chrześcijańskich. Wszystko jest i musi być ożywione przez Ducha”.⁷

Duch Święty jest dla człowieka źródłem nowego życia.⁸ Od Niego otrzymuje te dary, których w danym momencie w konkretnej sytuacji potrzebuje.⁹ Sam Duch Święty nazywany bywa Darem zarówno Ojca, jak i Syna i jest dawcą siedmiorakich darów. Współdziałanie z Nim i współdziałanie z Jego darami stanowi drogę do osobowego rozwoju chrześcijanina.¹⁰ Wszystkie te dary oznaczają działanie Ducha Świętego w życiu chrześcijanina. W swym prostym i zwyczajnym życiu wierzący powinien dawać świadectwo otwarcia się na Niego, aby wytrwać do końca, bo „kto wytrwa do końca, ten będzie zbawiony” (Mk 13,13).¹¹ Zatem, „Im bardziej otwieramy się na Ducha Świętego w nas, tym bardziej staje się On nauczycielem naszego życia, tym bardziej obdarza nas również dzisiaj swoimi charyzmatami ku zbudowaniu Kościoła. W ten sposób zamiast uczynków ciała rodzą się w nas owoce Ducha”.¹² Katechizm Kościoła Katolickiego naucza: „Życie moralne chrześcijanina

jest podtrzymywane przez dary Ducha Świętego” (KKK 1830). Powinniśmy je zatem w sobie odkrywać, poznawać i rozwijać. Duch Święty zachęca nas, byśmy wykorzystywali Jego dary dla dobra całego Kościoła. Jan Paweł II wzywa do otwierania się na działanie Ducha Świętego i do współpracy z Nim.¹³ Święty Augustyn nazywa Ducha Świętego „Cichym Gościem naszej duszy”.¹⁴ Papież Franciszek w sposób obrazowy przedstawia działanie Ducha Świętego w życiu człowieka, przypominając nauczanie starożytnych teologów, że „dusza jest rodzajem żagłówki, Duch Święty jest wiatrem, który dmie w żagiel, aby łódka mogła płynąć, a pchnięcia i tchnienie wiatru to dary Ducha Świętego”.¹⁵

Teologiczną analizą darów Ducha Świętego zajął się K. Romaniuk. Twierdzi on, że „niektórzy teologowie nazywają je «skrzydłami» albo «żaglami duszy». Wynika więc z tego, że dary Ducha Świętego mają ułatwić działanie poszczególnych cnót. Są one niekiedy nazywane duszą cnót”.¹⁶ Te wszystkie dary Trzeciej Osoby Boskiej są wyrazem Bożej miłości względem każdego chrześcijanina. One wzbogacają życie wewnętrzne i dodają sił.

⁷ Jan Paweł II, *Duch Święty duszą Kościoła*, w: *Duch Święty i Jego obecność w Kościele. Program duszpasterski na rok 1997/98*, Katowice 1997, s. 30.

⁸ Por. J 4,15; Rz 6,11; Ga 2,20.

⁹ Por. KKK 1830-1831.

¹⁰ Por. KKK 799.

¹¹ Por. M. Rusiecki, *Starajcie się o większe dary. Rekolekcje dla nauczycieli w Częstochowie 2-5 lipca 1998*, Kielce 1999, s. 95-107.

¹² YOUCAT 120.

¹³ „«Postępujcie według Ducha»” (Ga 5,16). Pozwólcie, aby «duch mądrości i rozumu, duch rady i męstwa, duch wiedzy, pobożności i bojaźni Pańskiej» (Iz 11,2) przeniknął Wasze serca i Wasze życie, by za Waszym pośrednictwem przekształcał oblicze ziemi” – Jan Paweł II, Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.

¹⁴ YOUCAT 120.

¹⁵ Franciszek, Watykan, 19 maja 2013 r.

¹⁶ K. Romaniuk, *Teologia poszczególnych darów Ducha Świętego*, w: *Duch Święty i Jego obecność w Kościele. Program duszpasterski na rok 1997/98*, Katowice 1997, s. 279 n.

Cechą życia chrześcijańskiego, która pochodzi od Ducha jest wolność. O niej, jako o powołaniu człowieka pisze św. Paweł: „Wy bracia, powołani zostaliście do wolności” (Ga 5,13).¹⁷ Aby ta wolność była dobrze rozumiana, Apostoł poucza, jak należy z niej korzystać: „Postępujcie według Ducha, a nie spełniajcie pożądania ciała” (Ga 5,16); dążność bowiem ciała prowadzi do śmierci, dążność zaś Ducha – do życia i pokoju (Rz 8,6).¹⁸ Św. Paweł twierdzi, że kto postępuje według Ducha, żyje w wolności. Dalej pisze: „Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, by się pogrążyć w bojaźni, lecz otrzymaliście ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: «Abba Ojcze»” (Rz 8,14-15). Jest to wolność zawsze skierowana do miłości.¹⁹

Uważa się, że – podobnie jak w życiu Jezusa – Duch Święty jest sprawcą modlitwy człowieka. Jan Paweł II opiera się na nauczaniu św. Pawła i ukazuje Ducha jako tego, który skłania do modlitwy, wzbudza jej potrzebę, zwłaszcza w chwilach pokusy.²⁰ Apostoł wzywa, aby modlić się w Duchu przy każdej okazji (por. Ef 6,18). Autor Listu do Rzymian „ze szczególną przenikliwością ukazuje, jak «Duch przychodzi z pomocą naszej słabości. Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami» (Rz 8,26)”.²¹

Tak więc Duch Święty nie tylko wzbudza w człowieku modlitwę, ale On sam się w niej modli.

Każdy chrześcijanin powołany jest do głoszenia Dobrej Nowiny. Na tej drodze potrzebny jest mu nauczyciel, przewodnik, który będzie go prowadził. „Duch Święty uczy chrześcijanina prawdy jako zasady życia (...), oświeca każdego człowieka, kieruje jego postępowaniem i wskazuje właściwą drogę, odsłaniając choćby niewielką część planu Ojca względem jego życia”.²² Benedykt XVI poucza, że „przez bierzmowanie jesteśmy umocnieni Jego darami, aby coraz dojrzalej świadczyć o Ewangelii”.²³

Duch Święty jest źródłem wiary. Naśladowanie, świadczenie i uznanie Jezusa przez chrześcijanina wypływa z wiary w Niego. Wyznanie tej wiary wzbudza właśnie Duch Święty: „Nikt (...) nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: Panem jest Jezus” (1Kor 12,3).²⁴ Duch Święty „ubogaca człowieka darem wiary. W sakramencie zaś chrztu wszczepia go do Chrystusa, dając możliwość nawiązania z Nim stałej łączności i pozostawania z Nim w żywym kontakcie. To jest ten pierwszy dar (...), owe pierwociny, dzięki którym Duch Święty wprowadza człowieka w życie z Bogiem”.²⁵

Zasadniczą rolę w życiu chrześcijanina odgrywa miłość, która jest najwyższą wartością. Jan Paweł II

¹⁷ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela*, Watykan 1992, s. 351.

¹⁸ Por. tamże.

¹⁹ Por. tamże, s. 352.

²⁰ Por. tamże, s. 354.

²¹ Por. tamże, s. 355.

²² Por. tamże, s. 361.

²³ Benedykt XVI, Watykan, 18 października 2012 r.

²⁴ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 365.

²⁵ J. Homerski, *Duch Święty w listach Pawłowych...*, s. 69.

naucza, że „Napełniając duszę tchnieniem życia, Duch Święty mocą owej nadprzyrodzonej miłości uzdalnia ją do przestrzegania danego nam przez Jezusa Chrystusa podwójnego przykazania miłości: względem Boga i bliźniego”.²⁶ To przykazanie stanowi centrum chrześcijańskiej etyki, jest darem Ducha Świętego, o który należy Go prosić. Chrześcijanie ożywieni miłością mają sobie służyć wzajemnie (Ga 5,13). Należy więc przede wszystkim „wyzbyć się zazdrości, zawiści i miłować bliźniego; unikać nienawiści, wzburzenia, niezgody i rozłamów, umacniając to, co prowadzi do jedności. Duch Święty uzdalnia do wspańiałomyślnego przebaczenia zniewag i szkód, a także jako Duch świata i miłości prowadzi wiernych do odkrycia nieograniczonych wymogów miłości”.²⁷

O Trzeciej Osobie Boskiej można powiedzieć, że jest także źródłem prawdziwego pokoju i prawdziwej radości. Jest to widoczne przede wszystkim podczas odpuszczenia grzechów i pojednania z Bogiem. Zawiązuje się wówczas przyjaźń z Nim, która jest przyczyną prawdziwej radości. Chrześcijanin powinien więc „starać się włączać w działanie Ducha Świętego, rozwijając w sobie dążność Ducha, który prowadzi do życia i pokoju (por. Rz 8,6)”.²⁸

Życie wyznawcy Chrystusa winno odznaczać się męstwem czerpiącym siłę od Ducha Świętego. On umacnia jego wolę, aby w każdej chwili mógł oprzeć się pokusom, przewyżczać złe moce i żyć zgodnie z Ewangelią. Takie największe umocnienie Ducha chrześcijanin otrzymuje w sakramencie bierzmowania. Zostaje napełniony męstwem. Duch Święty daje moc wytrwania, odwagę, „daje nadprzyrodzoną siłę, pozwalającą spełniać wolę Bożą i postępować w życiu zgodnie z przykazaniami Chrystusa”.²⁹ Bóg „marzy o takich wolnych ludziach, którzy będą potrafili wziąć odpowiedzialność za siebie, swoje otoczenie i całą ziemię”.³⁰

Chrześcijanin powinien przez swoje życie nieustannie odkrywać obecność Ducha Świętego. Należy Go wciąż szukać i otwierać się na Jego tajemniczą obecność.³¹ Człowiek wierzący musi zatem zbliżać się mocą Ducha Świętego do przeżywania tajemnicy Kościoła.³² Duch Święty po raz pierwszy został dany człowiekowi podczas sakramentu chrztu. Rodzi się wówczas nowe stworzenie z wody i Ducha Świętego, które też otrzymuje miano dziecka Bożego i zostaje „wszczepione” do wspólnoty Kościoła. Duch Święty działający w znaku chrzcielnego obmycia wprowadza człowieka w zasięg mocy Paschalnego

²⁶ Por. Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 368.

²⁷ Tamże, s. 371.

²⁸ Tamże, s. 376.

²⁹ Tamże, s. 385.

³⁰ YOUCAT 288.

³¹ Por. S. Czerwik, *Obecność i działanie Ducha Świętego w liturgii Kościoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 5 (1998), s. 369.

³² Por. W. Hryniewicz, *Dar Zmartwychwstałego*, w: *Duch, który jednoczy*, red. M. Marczewski, Lublin 1998, s. 219.

Misterium Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa”.³³ Dlatego więc „Od momentu przyjęcia przez wierzącego sakramentu chrztu, tj. inicjacji w nim życia Bożego, nowego członka wspólnoty Kościoła charakteryzuje prawo Ducha. Dzięki Duchowi Świętemu przez cały okres życia ziemskiego rozwija się powoli duchowo”.³⁴ Kościół przypomina: „Kto w wolności decyduje się na życie jako dziecko Boże i poprzez znaki nałożenia rąk i namaszczenia Krzyżmem prosi o Ducha Bożego, otrzymuje siłę, aby świadczyć o Bożej miłości i potędze słowem i czynem. Staje się wówczas pełnoprawnym, odpowiedzialnym członkiem Kościoła katolickiego”.³⁵

W sakramencie bierzmowania Duch Święty uzdalnia chrześcijanina, aby był prawdziwym świadkiem Chrystusa, by szerzył wiarę, bronił jej słowem i czynem i według niej żył. W ten sposób jeszcze doskonalej wiąże się z Kościołem i ubogaca Go poprzez swoje działanie. Jan Paweł II poucza, że „Istotnym celem sakramentu bierzmowania jest udoskonalenie daru Ducha Świętego otrzymanego na chrzcie, tak aby przyjmujący go stał się zdolny do świadczenia o Chrystusie słowem i całym życiem. Bierzmowanie wypukla pozytywny aspekt uświęcenia oraz moc Ducha Świętego, dzięki której chrześcijanin może prowadzić życie autentycznie chrześcijańskie oraz dawać skuteczne świadectwo”.³⁶ Duch Święty jest także obecny

w sakramencie pokuty i pojednania. On „przemienia serca wiernych i otwiera je na działanie słowa Bożego, które wzywa do nawrócenia i rodzi nadzieję przebaczenia”.³⁷ W sakramencie namaszczenia chorych Trzecia Osoba Boska udziela swojej łaski. Dzięki niej w chorym odnawia się ufność i wiara w Boga. Ona też ma prowadzić chorego do uzdrowienia duszy i ciała, jeśli jest taka wola Boża.³⁸ W sakramencie małżeństwa „jest On pieczęcią ich przymierza, zawsze żywym źródłem ich miłości, mocą w której będzie odnawiać wierność” (KKK 1624). Podobnie, jak Duch Święty zstąpił na Apostołów, udzielając im swych darów potrzebnych w posłudze pasterskiej, tak też jest obecny w sakramencie święceń. Uzdalnia zatem biskupów, prezbiterów i diakonów do właściwej troski o cały Kościół.

Duch Święty jest obecny w celebracji Eucharystii, podczas której za Jego przyczyną dokonuje się umocnienie Komunii wiernych z Chrystusem. Za pomocą Ducha Świętego powoli dokonuje się w człowieku proces przekształcania na wzór obrazu Chrystusa (Rz 8,29). Temu działaniu oczywiście „musi towarzyszyć współdziałanie ze strony człowieka. Tylko wtedy działanie to będzie w pełni owocne. Chrześcijanin musi myśleć (...) według Ducha, chcieć tego, czego chce Duch Święty, postępować według (...) Ducha i w Duchu. Takie bowiem otwarcie na działanie Ducha Świętego

³³ S. Czerwik, *Obecność i działanie Ducha Świętego w liturgii Kościoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 5 (1998), s. 378.

³⁴ J. Homerski, *Duch Święty w listach Pawłowych...*, s. 69.

³⁵ YOUCAT 203.

³⁶ Jan Paweł II, Watykan, 1 kwietnia 1992 r.

³⁷ S. Czerwik, *Obecność i działanie Ducha Świętego...*, s. 379.

³⁸ Por. tamże.

proceeds to agreement, love and brotherhood".³⁹ Jesus Christ obliges the Apostles to give witness, promises simultaneously the power of the Spirit: „Będziecie moimi świadkami” (Dz 1,8). The command given by Christ

is not to be limited only to Jerusalem, but to stretch to the ends of the earth. Every Christian is therefore obliged to give witness. To fulfill the task, the power of the Holy Spirit is needed.

Mgr lic. Grzegorz Książak – dyrektor i katecheta Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krynkach; wykładowca w Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych w Starachowicach.

³⁹ J. Homerski, *Duch Święty w listach Pawłowych...*, s. 71.